

BIJBEL IN GEWONE TAAL (1)

Eind vorige jaar is een nieuwe vertaling verschenen van de Bijbel: de Bijbel in Gewone Taal (BGT). Het is een vertaling die leesbaar en duidelijk wil zijn voor zoveel mogelijk mensen. Waar in de Nieuwe Bijbelvertaling van 2004 nog elfduizend verschillende woorden zijn gebruikt, telt de Bijbel in Gewone Taal nog geen vierduizend woorden. Overal waar in eerdere vertalingen woorden stonden als: 'zondaren, echtbrekers, goddelozen, misdadigers, zij die kwaad doen', staat in de BGT 'slechte mensen'. Slechte mensen staan steeds tegenover goede mensen.

Verder heeft het boek een duidelijke indeling met veel tussenkopjes. Het uitgangspunt voor deze vertaling is geweest: heldere, begrijpelijke taal en duidelijkheid. Dat deze vertaling een succes is blijkt wel uit de verkoopcijfers: het boek heeft wekenlang in de top tien gestaan van meest verkochte Nederlandse boeken.

Dat het de vertalers om duidelijk en direct Nederlands gaat blijkt meteen uit de eerste twee zinnen van de Bijbel. In de klassieke Willibrordvertaling staat:

In het begin schiep God de hemel en de aarde. De aarde was woest en leeg; duisternis lag over de diepte, en de Geest van God zweefde over de wateren.

De BGT begint zo:

In het begin maakte God de hemel en de aarde. De aarde was leeg en verlaten. Overal was water, en alles was donker. En er waaide een hevige wind over het water.

Het woord 'scheppen' is vervangen door 'maken' (of scheppen hetzelfde is als maken laten we hier buiten beschouwing). En over de wateren blies een hevige wind in plaats van de Geest van God. God wordt maar één keer genoemd. Duidelijkheid en begrijpelijkheid staan voorop, soms gevolgd door een eigen interpretatie.

Een ander voorbeeld van directheid en duidelijkheid vinden we bij de vertaling van de inleiding op het evangelie van Johannes. Het gaat hierbij om een moeilijke tekst. De Willibrordvertaling begint zo:

In het begin was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Het was in het begin bij God. Alles is door Hem ontstaan, en buiten Hem om is er niets ontstaan. Wat ontstaan was, had leven in Hem, en het leven was het licht van de mensen. Het Licht schijnt in de duisternis, en de duisternis kon het niet aan.

Deze openingszinnen worden in de BGT als volgt vertaald:

In het begin was Gods Zoon er al. Hij was bij God, en hij was zelf God. In het begin was hij al bij God. Alles is door hem ontstaan. Zonder hem zou er niets zijn. Al het leven komt van hem. Het leven dat hij brengt, is het licht dat schijnt in het donker. En het licht heeft gewonnen van het donker.

De tekst is duidelijk en meteen begrijpelijk: Het Woord = Jezus = Gods Zoon = God. Dit is een keuze, zodat iedereen kan begrijpen dat de tekst over Jezus gaat. Dat het Woord nog meer kan inhouden wordt buiten beschouwing gelaten. Het Woord = Gods Zoon.

In de BGT zijn ook veel vertrouwde bijbelse woorden vervangen: ark = boot, verbond = afspraak, koninkrijk Gods = Gods nieuwe wereld, gelijkenis of parabel = voorbeeld. Dat is wel even wennen. Is alles in de Bijbel wel in gewone taal uit te drukken? Als het gaat om verhalende teksten zou dat nog kunnen, maar in de Bijbel gaat het ook om poëzie, beeldspraak, verbeelding, visioenen, het uitspreken van het Onzegbare. Om dit uit te drukken in gewone taal brengt het gevaar van versimpeling met zich mee. Maar daarover een volgende keer.

SV

Uit: Andreasblad nr. 10, 11 april 2015